

ZNA NSTVENI SKUPOVI
SCIENTIFIC CONFERENCES**DRUGI SVETOVNI OKOLJSKOZGODOVINSKI KONGRES / SECOND WORLD CONGRESS OF ENVIRONMENTAL HISTORY**

Od 8. do 12. julija 2014 je v mestecu Guimarães na Portugalskem potekal Drugi svetovni okoljskozgodovinski kongres. Večina predavanj se je odvijala v zgledno restavriranih prostorih nekdanjega industrijskega središča, kjer je predvsem usnjarska proizvodnja še pred desetletji predstavljala močno problematične okoljske obremenitve. Uradni program je vseboval 448 referatov, 6 okroglih miz, 27 predstavitev plakatov, kar je bilo razporejeno v več sočasno potekajočih sklopov, in 3 plenarna srečanja (v prvem naj bi nobelovec Mohan Munasinghe predstavil svoje videnje pomena učenja iz preteklosti za trajnostno prihodnost, a je njegova opredelitev vloge zgodovine pri tem ostala zgolj blede nakazana; v drugem je predsedstvo Mednarodnega konzorcija okoljskozgodovinskih organizacij spregovorilo o perspektivah okoljske zgodovine – glede Evrope je Dolly Jørgensen, predsednica Evropskega združenja za okoljsko zgodovino, poudarila predvsem veliko količino ohranjenih pisnih virov iz starejših obdobij, ki še niso preučeni z okoljskega vidika; v tretjem je umetnica Mandy Martin predstavila vpliv okoljske zgodovine na svoje delo in pomen svojih umetnin za okolje v prihodnosti). Žal je bilo nekaj prezentacij v zadnjem trenutku odpovedanih. Referenti nikakor niso bili le zgodovinarji, ampak znanstveniki in doktorski študentje zelo različnih znanosti, ki s svojim delovanjem prispevajo k celoti okoljskozgodovinskih znanj. Z interdisciplinarnostjo povezana je bila časovna razporeditev snovi. Obravnave se tako niso začele šele z najstarejšimi ohranjenimi pisnimi viri, hkrati pa je bil velik poudarek na 19. in 20. stoletju; slednji sta po eni strani predmet preučevanja številnih zgodovinarjev, po drugi strani pa tudi analize naravoslovnih okoljskih znanosti pogosto ne segajo v predindustrijsko dobo.

Osrednji poudarek nekaterih predstavitev je bil vsebinski, drugi pa so v ospredje postavili svoj prispevek k napredku znanstvene metodologije (mdr. modeliranje na podlagi okoljskih parametrov pri prostorskem prikazovanju nekaterih okoljskozgodovinskih rezultatov iz pomanjkljivo ohranjenih srednjeveških virov (Péter Szabó); uporaba fotografije poznega 19. stoletja kot vira za zgodovino naravnih nesreč – npr. zaradi dolge ekspozicije niso prikazani valovi na poplavljaljoči reki, nadalje, vodne gladine na fotografijah poplav ne smemo privzeti kot maksimalno, in slednjič, čoln, v katerem je fotografirana meščanska družina na luzernskih ulicah, je le stvar spektakularnosti, saj deček ob plovilu, ki mu voda ne sega do kolen, dokazuje, da čoln ni bil potreben (Christian Rohr).

Kljub svetovni dimenziji je kongres povsem enakovredno obravnaval največje avtoritete kot vse ostale, vključno z mladimi raziskovalci. Mladi so imeli možnost enakovrednih prezentacij svojih del, branjenja svojih ugotovitev in tez v času, namenjenem formalni diskusiji, med odmori pa nadaljnjih neformalnih diskusij o svojem delu z vsemi ostalimi uglednimi in uveljavljajočimi se znanstveniki, tako o referatih, ki so jih predstavili, kot o katerih koli drugih okoljskozgodovinskih temah.

Kongres se ni mogel izogniti stalnim problemom velikih srečanj, med katerimi osrednje mesto zavzemata zelo različna kakovost vsebinske obravnave in zelo različen nivo predstavitev veččin avtorjev. V kontekstu prve velja poudariti, da so nekateri avtorji nastopili s preskromnimi rezultati, pri nekaterih pa je bila namesto novih rezultatov, ki so jim tovrstna srečanja prvenstveno namenjena, v ospredju sinteza del drugih znanstvenikov, ne da bi avtor tokratne predavitve z lastnim delom vnesel dodano vrednost. Kar zadeva predavitve, je smiselno posebej opozoriti, da so nekateri avtorji v svoje računalniške predavitve nekorektno prevzeli rezultate drugih, denimo grafične prikaze, ne da bi jih citirali, kar ni dopustno.

Uveljavljene okoljskozgodovinske založbe, denimo Springer in Whitehorse Press, so udeležencem ponudile izbor kakovostnih del o zgodovini okolja, knjiga povzetkov kongresa pa je poleg papirnate oblike dostopna na spletnem naslovu <http://www.ecum.uminho.pt/arquivoFW/Documentos/2014/WCEH->

FINAL-Abstract-Book.pdf. Organizatorji bodo med tistimi referati, ki jih avtorji želijo objaviti v obliki člankov, naredili selekcijo in izbrane objavili v dveh zvezkih pri založbi Springer.

Kot je na zaključni slovesnosti poudarila Verena Winiwarter, se zastavlja vprašanje, ali so predstavitve in možnosti navezovanja in utrjevanja stikov s kolegi iz tujine ter ostale znanstvene priložnosti, ki jih je srečanje ponudilo, upravičile s kongresom povezane okoljske obremenitve. V primeru letošnjega kongresa v Guimarãesu je odgovor nedvomno pozitiven in močno si želimo, da bodo raziskovalna sredstva znanstvenikom iz Slovenije, Hrvaške in drugod tudi v prihodnje omogočala predstavljanje svojih del na tovrstnih mednarodnih srečanjih.

Žiga ZWITTER

ANNALES PILAR 2014 POVIJEST EKOLOŠKIH/OKOLIŠNIH POKRETA I RAZVOJ EKOLOŠKE MISLI

U Zagrebu je 5. rujna 2014. godine održan međunarodni znanstveni skup Annales Pilar 2014 na temu Povijest ekoloških/okolišnih pokreta i razvoj ekološke misli. Organizatori skupa bili su Institut društvenih znanosti Ivo Pilar i Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju. Na otvaranju skupa sudionicima su se obratili predsjednik Društva, Hrvoje Petrić, Ivana Žebec Šilj, predsjednica Programsko-organizacijskog odbora i ravnatelj Instituta Vlado Šakić, koji je i službeno otvorio skup.

Uvodno izlaganje održali su Jelena Puđak i Vladimir Lay, aktivni sudionik pokreta za zaštitu okoliša u Hrvatskoj od 1989. godine te prvi je predsjednik udruge Zelena akcija iz Zagreba. U svom su izlaganju dali pregled nastanka i razvoja okolišnih pokreta u Hrvatskoj od 1989. do danas. Lay je u svom djelu izlaganja naglasak stavio na početke civilnih udruga za zaštitu okoliša i njihov ograničen utjecaj s obzirom na političku klimu i restriktivan odnos vlasti. Unatoč tomu okolišni pokreti sve više dobivaju na snazi. Tako za vrijeme demokratskih promjena, na parlamentarnim izborima, 1990. sudjeluje i Europska zelena list. Iako je u razdoblju od 1991. do 1995. u Hrvatskoj rat razvoj civilnog društva za zaštitu okoliša doživljava tzv »boom«. Dalje ističe Lay kako neke od tih organizacije aktivne i danas te imaju utjecaj na nacionalnoj razini i ostvaruju međunarodnu suradnju, dok su druge zadržale lokalni značaj, a neke su i nestale sa NGO scene. U nastavku izlaganja Puđak je iznijele podatke o stanju i profilima ekoloških organizacija u Hrvatskoj 2014.

Slovenska predstavica Katarina Polajnar Horvat održala je iscrpno izlaganje pod nazivom Evolucija okolišne misli u Sloveniji. Njezino izlaganje obuhvatilo je komparativni pregled pojave i razvoja svijesti o zaštiti prirode/okoliša i okolišnih pokreta u svijetu i Sloveniji od 19. stoljeća sve do suvremenog razdoblja. Naglasila je kako su 1960-e obilježile buđenje okolišne svijesti u Sloveniji dok je 1970-ih zavlada kriza kao rezultat energetske i ekonomske krize. Tijekom 1980-ih pojavljuju se prve udruge /organizacije za zaštitu okoliša koje s vremenom postaju kvantitativno i kvalitativno sve jače te utječu na stvaranje i oblikovanje politika zaštite okoliša. Krajem 1980-ih utemeljena je i Zelena stranka koja na prvim parlamentarnim izborima u Sloveniji nakon Drugog svjetskog rata dobiva gotovo 9% glasova i time postaje najjača Zelena stranka u Europi. Nakon demokratskih promjena u Sloveniji, nadalje ističe Polajnar Horvat, vidljiv je pozitivan pomak u zakonodavstvu prema rješavanju problema iz perspektive održivosti. Uključenjem Slovenije u Europsku uniju pitanja zaštite okoliša dolaze u prvi plan javnih rasprava te postaju tema javne politike dok briga o zaštiti okoliša postaje pozitivna vrijednost. No autorica zaključuje svoj referat da, na žalost, često donesene odluke ostaju tek odluke, a ne i provedeno djelo te je stoga tranzicija Slovenije u okolišno usmjereno društvo još uvijek u tijeku.

Luigi Piccioni, profesor na Sveučilištu Calabria iz Italije održao je predavanje o usponu/pojavi europskog okolišnog pokreta (environmentalism) kao kozmopolitskoj pojavi u razdoblju od 1865. do 1914. U ovom zanimljivom predavanju Piccioni je govorio sa komparativne točke gledišta o ovom procesu naglašavajući nacionalne i transnacionalne manifestacije razvoja okolišnog pokreta od 1860-ih do Prvog

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen X. / Broj 10
Zagreb - Samobor 2014.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: prof. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula), Zrinka Blažević (Zagreb), Tatjana Buklijaš (Auckland, New Zealand), Goran Đurđević (Požega), Josip Faričić (Zadar), Borna Fürst Bjeliš (Zagreb), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb), Paul Hirt (Tempe, SAD), Andrej Hožjan (Maribor, Slovenija), Halil Inalcik (Ankara, Turska), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb), Ivan Mirnik (Zagreb), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb), Hrvoje Petrić (Zagreb), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb), Marko Šarić (Zagreb), Mladen Tomorad (Zagreb), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Zagreb), Frank Zelko (Burlington, VT, SAD), Zlata Živaković Kerže (Osijek), Ivana Žebec Šilj (Zagreb)

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2014.

Adresa uredništva / Mailing address:

Hrvoje Petrić (urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije

Na naslovnici / Cover:

Idrija prema Valvasorovoj Topografiji Kranjske iz 1679.

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT - AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA